

EXCURSIÓ LITERÀRIA

RIELLS I SANTA FE DEL MONSENY

HOMENATGE A JOAN MARAGALL

ANY MARAGALL

150è aniversari del seu naixement i 100è de la seva mort

(Recorregut per la vida i l'obra de l'autor)

MATINALS SEAS CURS 2010-2011
7 de novembre de 2010

JOAN MARAGALL

RECORREGUT PER L'OBRA EN ORDRE CRONOLÒGIC

1a ETAPA [1888-1895]

Oda infinita [30-IV-1888]

Tinc una oda començada
que no puc acabar mai;
dia i nit me l'ha dictada
tot quant canta en la ventada,
tot quant brilla per l'espai.

Va entonar-la ma infantesa
entre ensomnis d'amor pur;
decaiguda i mig malmesa,
joventut me l'ha represa
amb compàs molt més segur.

De seguida, amb veu més forta,
m'han sigut dictats nous cants;
pro, cada any que el temps s'emporta,
veig una altra esparsa morta
i perduts els consonants.

Ja no sé com començava
ni sé com acabarà,
perquè tinc la pensa esclava
d'una força que s'esbrava
dictant-me-la sens parar.

I aixís sempre, a la ventura,
sens saber si lliga o no,
va enllaçant la mà insegura
crits de goig, planys d'amargura,
himnes d'alta adoració.

Sols desitjo, per ma glòria,
que, si algú aquesta oda sap,
al moment en què jo mòria,
me la diga de memòria
mot per mot, de cap a cap.

Me la diga a cau d'orella
esbrinant-me, fil per fil,
de la ignota meravella
que a la vida ens aparella
el teixit ferm i subtil

I sabré si en lo que penses,
-oh poeta extasiat!-
hi ha un ressò de les cadences
de l'aucell d'ales immenses
que nia en l'eternitat.

Enviant flors [1891]

Veig flors, i penso en tu. Faré portar-les
a tu pel dolç camí de cada dia;
que omplin d'aromes davant meu la via,
després a vora teu vindré a olorar-les.

Grat ens serà tenir-les davant nostre,
a l'hora de parlar de l'amor meu:
vers el gerro florit baixaré el rostre,
tot alçant els meus ulls al somrís teu.

Tu triaràs una poncella encesa,
al damunt del teu pit la clavaràs,
i, amb moviment de cígria bellesa,
arquejant el teu coll l'oloraràs.

Al sentir l'alè tebi amb què la mulles,
al frec constant del teu bell rostre ardent,
la rosa adreçarà totes ses fulles
i es badarà desesperadament.

I encara em mig riuràs; mes quan me veges
de tu a la flor, mentres jugueu aixís,
moure l'esguard, guspirejant d'enveges,
fugirà en sec ton confiat somrís.

Paternal [7-XI-1893]

Furient va esclatant l'odi per la terra,
regalen sang les colltorçades testes,
i cal anar a les festes,
amb pit ben esforçat, com a la guerra.

A cada esclat mortal - la gent trèmula es gira:
la crueltat que avança, - la por que s'enretira,
se van partint el món...
Mirant el fill que mama, -la mare que sospita,
el pare arruga el front.

Pro l'infant ignoscent,
que deixa, satisfet, la buidada mamella,
se mira an ell, - se mira an ella,
i riu bàrbament.

La vaca cega [1893]

Topant de cap en una i altra soca,
avançant d'esma pel camí de l'aigua,
se'n ve la vaca tota sola. És cega.
D'un cop de roc llançat amb massa traça,
el vailet va buidar-li un ull, i en l'altre
se li ha posat un tel: la vaca és cega.
Ve a abeurar-se a la font com ans solia,
mes no amb el ferm posat d'altres vegades
ni amb ses companyes, no: ve tota sola.
Ses companyes, pels cingles, per les comes,
pel silenci dels prats i en la ribera,
fan dringar l'esquellot, mentres pasturen
l'herba fresca a l'atzar... Ella cauria.
Topa de morro en l'esmolada pica
i recula afrontada... Però torna,
i baixa el cap a l'aigua i beu calmosa.
Beu poc, sens gaire set. Després aixeca
al cel, enorme, l'embanyada testa
amb un gran gesto tràgic; parpelleja
damunt les mortes nines, i se'n torna
orfe de llum sota del sol que crema,
vacil·lant pels camins inoblidables,
brandant llànguidament la llarga cua.

"A Catalunya, durant segles, el català ha

*sigut el llenguatge viu i corrent, el castellà
sigut el llenguatge de les idees generals i el
literari. Un poble amb aquesta expressió
És un poble esquerrat, és un monstre; i els*

*monstres solen tenir la vida curta i misera-
ble, no fructifiquen, són estèrils; així ha es-
tat, durant segles, el poble català, quant a
la literatura. Hi ha molt a fer i l'obra és
Difícil: s'ha de regenerar la literatura*

*d'una llengua que no n'ha tingut fa molts
segles i que ha estat influïda pel conreu
literari i oficial exclusiu d'una altra.*

"El catalanisme en el llenguatge" [1893]

La NATURA: (tema important en Maragall / identificació)

“ Sóc la Natura sentint-se a sí mateixa. (...) Tinc un benestar molt gran, però pacífic: no penso res, és un èxtasi. De cop, Déu se'm mou en l'ànima i començo a pensar en la meravella de que tot això ha sigut creat: i el sentiment d'un Creador m'inunda: el cor em bat més vivament, s'alcen mos ulls al cel, i el germen de l'oració brolla de l'ànima. És el moment religiós. (Elogi de la Poesia)

Tardor [1893]

Ah!...l'octubre... primeres fredorades.
L'aire fa olor d'hivern, eixut, coent;
comença com un gran ressecament
i les grogors de sol en les fatxadades.
Comença el desmaiar en els passeigs
la fulla, i en el cel, buit d'orenates,
les fredes transparències dels oreigs
i els cap-tards del color de les violetes.
Al vesprejar les tardes més escasses
s'agita repoblada la ciutat,
i va escampant-se per carrers i places
fum olorós del fruit d'hivern torrat.

[influència Nietzsche]

Que n'hi ha de maneres d'entendre la vida, de sentir-la! Nosaltros homes d'avui, hem d'abraçar totes les que puguem, tastar-les totes, que, ben tastades, no n'hi ha ni una on no s'hi trobi quelcom de gust, de l'aroma immortal que és el gran secret de les coses. [...]Ja ha passat el temps de les santes indignacions i d'escandalitzar-se i de lluitar i morir per una idea. Jo crec que la grandesa d'avui consisteix, no en morir per una idea, sinó en viure per totes. Viure, viure tot lo que es pugui en extensió i en intensitat.

“Nietzsche” 15 juliol 1893

La ginesta

La ginesta altra vegada,
la ginesta amb tanta olor,
és la meua enamorada
que ve al temps de la calor.
Per a fer-li una abraçada
he pujat dalt del serrat:
de la primera besada
m'ha deixat tot perfumat.
Feia un vent que enarborava,
feia un sol molt resplendent:
la ginesta es regirava
furiosa al sol rient.
Jo la prenc per la cintura:
la tisora va en renou
desflorant tanta hermosura
fins que el cor me n'ha dit prou.
Amb un vímet que creixia
innocent a vora seu
he lligat la dolça aimia
ben estreta en un pom breu.
Quan l'he tinguda lligada
m'he girat de cara al mar...
M'he girat al mar de cara,
que brillava com cristall;
he aixecat el pom enlaire
i he arrencat a córrer avall.

Vigila, esperit, vigila,
no perdis mai el teu nord, no et deixis
du' a la tranquil·la
aigua mansa de cap port.

Gira, gira els ulls en l'aire,
no miris les platges roïns,

dóna el front an el gran aire,
sempre, sempre mar endins.

Sempre amb les veles suspeses,
del cel al mar transparent,
sempre entorn aigües esteses
que es moguin eternament.

Fuig-ne, de la terra innoble,
fuig dels horitzons mesquins:
sempre al mar, al gran mar noble;
sempre, sempre mar endins.

Fora terres, fora platja,
oblidat de tot regrés:
no s'acaba el teu viatge,
no s'acabarà mai més...

“En aquesta disposició d'esperit hem hagut esment d'una teoria sobre l'home i la societat, que és una cosa hermosíssima. Per allà l'Alemanya l'ha inventada un tal Nietzsche. I Nietzsche diu: “El fi de la vida és el goig, la satisfacció dels instints; el medi per a disfrutar-la, la força, el poder. Davant de la vida, davant del goig, davant del poder, els homes són essencialment desiguals: hi ha els senyors, forts de cos i d'ànima, lliures, irresistibles, egoistes sublims de la vida, lleons riallers que davallen de la selva impetuosa, atropellant i esbocinant tot lo que bé els escau sota llurs urpes victorioses. Per ells viure és poder, poder és disfrutar i el llur imperi és el de la força. Dessota d'aquests pocs hi ha la massa dels esclaus, dels pobres de valer, dèbils, irreflexius, pobres d'instint predestinats a servir d'objecte a la força dels forts.”

El radicalisme brutal de Nietzsche, el seu immoralisme d'Anticrist, ens dóna la mateixa sensació que si haguéssim pujat en el cim de la serra i allà respiréssim a grans pitrades l'aire lliure de les altures carregat d'oxigen i de fortor de pins.”

“Nietzsche” 15-VII-1893, “L'Avenç”

(rebutjat pel “Brusi”)

2a ETAPA

[1896-1909]

Oda a Espanya [1898]

Escolta, Espanya, – la veu d'un fill
que et parla en llengua – no castellana:
parlo en la llengua – que m'ha donat
perills?

la terra aspra:
en'questa llengua – pocs t'han parlat;
en l'altra, massa.

T'han parlat massa – dels saguntins
i dels que per la pàtria moren:
les teves glòries – i els teus records,
records i glòries – només de morts:
has viscut trista.

Jo vull parlar-te – molt altrament.
Per què vessar la sang inútil?
Dins de les venes – vida és la sang,
vida pels d'ara – i pels que vindran:
vessada és morta.

Massa pensaves – en ton honor
i massa poc en el teu viure:
tràgica duies – a morts els fills,
te satisfies – d'honres mortals,
i eren tes festes – els funerals,
oh trista Espanya!

Jo he vist els barcos – marxar replets
dels fills que duies – a que morissin:
somrients marxaven – cap a l'atzar;
i tu cantaves – vora del mar
com una folla.

On són els barcos. – On són els fills?
Pregunta-ho al Ponent i a l'ona brava:
tot ho perderes, – no tens ningú.
Espanya, Espanya, – retorna en tu,
arrenca el plor de mare!

Salva't, oh!, salva't – de tant de mal;
que el plo' et torni feconda, alegre i viva;
pensa en la vida que tens entorn:
aixeca el front,
somriu als set colors que hi ha en els núvols.

On ets, Espanya? – no et veig enlloc.
No sents la meua veu atronadora?
No entens aquesta llengua – que et parla entre

Has desaprès d'entendre an els teus fills?
Adéu, Espanya!

.....

Cant del retorn [1899]

Tornem de batalles,- venim de la guerra,
I ni portem armes, pendons ni clarins;
vençuts en la mar i vençuts en la terra,

som una desferra.
Duem per estela taurons i dofins.
Germans que en la platja plorant espereu,
ploreu, ploreu!

Venim tots de cara - al vent de la costa.
encara que ens mati per fred i per fort.
encara que restin en sense resposta
més d'un crit de mare quan entrem al port.
Germans que en la platja plorant espereu,
ploreu, ploreu!

De tants com ne manquen duem la memòria
de lo que sofriren,- de lo que hem sofert,
de la trista lluita sense fe ni glòria
d'un poble que es perd.
Germans que en la platja plorant espereu, ploreu...!

Digueu-nos si encara la pàtria és prou forta
per oir les gestes - que li hem de contar;
digueu-nos, digueu-ms si és viva o si és morta
la llengua amb què l'haurem de fer plorar.

Si encara és ben viu el record d'altres gestes,
si encara les serres que ens han d'enfortir
s'aixequen serenes damunt les tempestes
i bramen llurs boscos al vent ponent
germans que en la platja plorant espereu,

no ploreu: rieu, canteu! .

El comte Arnau [1899]

VI

Totes les veus de la terra
aclamen el comte Arnau
perquè de la fosca prova
ha sortit tan triomfant:
- "Fill de la terra, - fill de la terra,
comte l'Arnau,
ara demana, - ara demana:
què no podràs?

- Viure, viure, viure sempre:
no voldria morir mai;
ser com roure que s'arrela
i obre la copa en l'espai.
- Els roures riuen i viuen,
pro també compten els anys.

- Dons, vull ser la roca immòbil
entre sols i temporals.

- La roca viu sense viure,
que res la penetra mai.

- Doncs, la mar somovedora
que a tot s'obre i dóna pas.

- La mar s'està tota sola,
i tu vas acompanyat.

- Doncs, ser l'aire quan l'inflama
la llum del sol immortal.

- Pro l'aire ni el sol no estimen
ni senten l'eternitat.

- Doncs: ser home sobre-home,
ser la terra palpitant.

- Seràs roure, seràs penya,
seràs mar esvalotat,
seràs aire que s'inflama,
seràs astre rutilant,
seràs home sobre-home,
perquè en tens la voluntat.

Correràs per monts i planes,
per la terra, que és tan gran,
muntat en cavall de flames
que no se't cansarà mai.
El teu pas farà basarda
com el pas del temporal.
Totes les veus de la terra
cri daran al teu voltant.
Te diran ànima en pena
com si fossis condemnat."

La fi d'en Serrallonga [1900]

- Pare, absoleu-me: só cansat de viure.
- T'escomet a bona hora el cansament.
La teva via s'ha acabat i ets lliure
d'anar-te'n al repòs eternalment.
Mes, abans d'adormir-te i reposar-te,
cal que et recordis dels teus grans pecats:
tots aquells que jo puga perdonar-te,
també de Déu seran-te perdonats.
- El primer pecat meu és l'orgull, pare:
jo só aquell que he tingut un rei al cos;
mai he pogut sofrir que algú em manara:
fer la llei a tot Déu era el meu goig.
Per'xò he tingut tant odi al rei d'Espanya
i li he fet la guerra jo tot sol.
Ell la terra ens ha omplert de gent estranya
i manar-nos-ho tot és lo que vol.
Doncs, jo li he dit: "No em plau!". I, via fora!
he anat pel món com m'ha vingut a plaer,
he fet lo que he volgut, lliure a tota hora,
i no he obeït llei, ni rei, ni res.
I, tant se val!, és una bella cosa
fer tremolar tothom i estar segur!
Cap respecte en ma via m'ha fet nosa,
mai he baixat la testa per ningú...
- Mes, ara...
- Mes, ara que ja sé que compareixo
en presència del Déu omnipotent...
- Te'n penedeixes?
- Sí, me'n penedeixo.
- Doncs, sia't perdonat.
- Amén, amén...

- Moriré resant el Credo;
mes digueu an el botxí
que no em mati fins i a tant
que m'hagi sentit a dir:
"Crec en la resurrecció de la carn".

Les muntanyes [Camprodon, 1901]

A l'hora que el sol se pon,
bevent al raig de la font,
he assaborit els secrets
de la terra misteriosa.

Part de dins de la canal
he vist l'aigua virginal
venir del fosc naixement
a regalar-me la boca,

i m'entrava pit endins...
I amb els seus clars regalims
penetrava-m'hi ensems
una saviesa dolça.

Quan m'he adreçat i he mirat,
la muntanya, el bosc i el prat
me semblaven altrament:
tot semblava una altra cosa.

Al damunt del bell morir
començava a resplendir
pels celatges carminencs
el blanc quart de lluna nova.

Tot semblava un món en flor
i l'ànima n'era jo.

. . . . .

A l'hora que el sol se pon,
bevent al raig de la font,
he assaborit els secrets
de la terra misteriosa.

Del Montseny [1903]

Aquell encantament de cap al tard
(allà en els plans més alts,
al peu dels cims augustes
del color esmortuït de l'hora baixa)
me reprèn i em redona
la tristesa feconda.

Ai! Altes soletats, que en sou de dolces
amb els herbatges verds
on canta l'esquellot de la ramada,
i el bosc silenciós
i la masia lassa!...
Després ja hi anirem a la masia;
mes, ara els cims davant descolorint-se,
i al costat l'amic febrós
que en la gran quietud de l'hora baixa
me parla amb la veu velada
per una febre divina.
Passa una àliga al cel
que sembla que amb son vol l'espai
s'eixampla,
i tot resta més buit i més quiet
quan s'ha perdut enllà. La fosca avança.
A davant i al peu dels cims
hi ha una casa abandonada;
entra la fosca per la porta oberta
i sols troba el silenci
arrupit pels racons de les estades,
i al bell mig del corral,
i al peu de les escales,
fins en la llar del foc
Déu meu!, allí el silenci.
En la llar, on he vist tantes vegades
enfeïnada ajupir-se
amb gran humilitat, mes no sens gràcia,
la bona dona, que el marit la mira
fent saltar en els genolls el nen d'ulls
grossos,
encantats en el foc que els il·lumina,
mentres el calderó ronca en les flames!
En la llar la tenebra i el silenci!
Déu meu! Anem, anem a la masia:
encar hi serem a temps
pel retorn de les ramades
que belen amb cent bels:
les esquenes ondulen, i per sobre
regna el vailet, que ens dirà el nom de totes,
adornant cada nom amb forta rialla.
Aquella veu grave i sonora
del nin de les muntanyes!
Anem a la masia: encar serem a temps
que la donzella canti a la porta al darrer
raig del dia que fa vermell son llavi.

Jo crec que la paraula és la cosa més meravellosa d'aquest món, perquè en ella s'abracen i's confonen tota la meravella corporal i tota la meravella espiritual de la nostra naturalesa.

¿No heu sentit mai els enamorats com parlen? Semblen uns encantats que no saben lo que's diuen. Fan un parlar tot trencat entre la llum abundant de les mirades i la plenitud del pit bategant. ¿No vos heveu trobat mai en un bosc molt gran, amb aquella quietud plena de vida, que sembla una adoració de tota la terra? Doncs així adoren les ànimes dels enamorats en el brill silenciós de les mirades. I en brolla per fi una música animada, ¡oh meravella! una paraula.

Així parlen també's poetes. Són els enamorats de tot lo del món, i també miren i s'estremeixen molt abans de parlar. Tot ho miren encantats i després se posen febreros i tanquen els ulls i parlen en la febre: llavors diuen alguna paraula creadora i, semblants a Déu en el primer dia del Gènesi, del caos ne surt la llum. I així la paraula del poeta surt amb ritme de so i de llum, amb el ritme únic de la bellesa creadora: aquest és l'encís diví del vers, veritable llenguatge de l'home.

*Aprengeu a parlar del poble: no del poble vanitos que vos feu al voltant amb les vostres paraules vanes, sinó del que's fa en la senzillesa de la vida, davant de Déu tot sol. Aprengeu dels pastors i dels mariners. **Elogi de la paraula** (1903)*

Poesia és l'art de la paraula, entenent per Art la Bellesa passada a través de l'home, i per Bellesa la revelació de l'essència per la Forma. Forma vol dir l'empremta que la matèria de les coses ha deixat al Ritme creador. Aquest Ritme, el trobem en moure's les muntanyes; en la disposició de les branques en el tronc, i en obrir-se de les fulles; en els cristalls de les pedres precioses i en els membres de tot cos animal; en l'udol del vent i el de les bèsties, i en el plor de l'home.

L'Art és, doncs, la bellesa tornada a Déu per la humana expressió del ritme revelat de la forma natural. Hem d'aprendre a ser pacients davant la realitat. Hi ha un calfred que no enganya: una veu impensada que diu: -Ara! L'emoció volguda ve llavors tota sola.

*La sinceritat del poeta ha de consistir en saber esperar l'aparició d'aquestes paraules, i després en dir-les tal com elles li han esclatat. **Elogi de la poesia** (1909)*

Nodreix l'amor [Cauterets, 26-VII-1911]

Nodreix l'amor de pensaments i absència,
i així traurà meravellosa flor;
menysprea el pas de tota complacència
que no et vinga per via del dolor.
No esperis altre do que el de tes llàgrimes
ni vulles més consol que els teus sospirs:
la paraula millor la tens a l'ànima,
i el bes més dolç te'l daren els zefirs.
Mai seria l'aimada en sa presència
com és ara en la teva adoració.
Nodreix l'amor de pensaments i absència,
i així traurà meravellosa flor.

3a ETAPA [1909-1911]

¿Com és que de Barcelona se'n diu ja arreu «la ciutat de les bombes»?

La bomba i el renec són, sobretot, una mateixa cosa: un desfogament destructor de la impotència per crear. L'àngel que volgué i no pogué ésser com Déu, blasfemà; el que odia la societat, i no se sent fort per a transformar-la, tira una bomba al mig de la plaça. El sentiment és el mateix: la impotència enrabada.

Que no ho veieu que lo que ens manca és l'amor? Mancança horrible, però és això! Això, que en el descontent de la vida és odi, i en el content egoisme : tot plegat lo mateix, falta d'amor; i l'amor és el primer «perquè» social, i el regenerador d'organismes, i la potència: l'única. Sense això, tot serà en va. Més, com cobrar-lo? Jo us ho diré: en el dolor que vinga.

“Ah! Barcelona!... “La Veu de Catalunya” 1-X-1909

¿El cor no vos diu res, ara, mentres estan afusellant gent a Montjuic solament perquè en ella es manifestà amb més claredat aquest mal que és el de tots nosaltres? ¿El cor no vos diu anar a demanar perdó, a genollons si convé, i els més ofesos els primers, per aquests germans nostres en desamor que volien aterrar per odi aquesta mateixa ciutat que nosaltres els deixàrem abandonada per egoisme? Estem en paus, doncs. ¿I ells han de pagar la pena només perquè la seva acció cau dintre un còdic, mentres la nostra inacció és tan baixa que ja no pot caure enlloc? Aneu a demanar perdó per ells a la justícia humana, que serà demanar-ne per vosaltres mateixos a la divina, davant de la qual sou potser més culpables que ells.

No la sentiú la germanor amb aquests infeliços? No ho vulgueu saber lo que han fet: mireu-los només a dintre els ulls: vegeu! sou vosaltres mateixos: un home com vosaltres; amb això n'hi ha prou: capaç de tot el vostre bé i de tot el vostre mal: com vosaltres del seu

Si an aquest home l'haguéssiu mort batent-vos com a lleons amb ell al peu d'una barricada o a la porta d'una iglésia, jo no us en podria fer cap càrrec, perquè en tal combat hauríeu demostrat el vostre amor a alguna cosa exposant la vostra vida pel vostre ideal; i per l'amor d'un ideal podem ésser absolts de moltes coses. Més ara, qui us absol? ¿On és el vostre ideal, el vostre amor i el vostre sacrifici? ¿On l'heu demostrat el vostre valor? Doncs no vulgueu ésser covards dues vegades. Si llavors el vostre valor havia d'estar en les armes i no el tinguéreu, tingueu-lo almenys ara en el perdó, que és ben bé l'hora.

I per bombes que després hi hagi, Barcelona ja no podrà ésser dita la "ciutat de les bombes"; sinó que l'anomenada us vindrà d'una altra cosa que és més forta que totes les bombes plegades i que tots els odis i que tota la malícia humana: l'anomenada us vindrà de l'amor, i Barcelona serà dita: "la ciutat del perdó", i des d'aquell punt i hora començarà a ésser una ciutat.

Doncs comencem-la. Perdó pels condemnats a mort de Barcelona! Caritat per tots!

“La ciutat del perdó” de 11-X-1909

CANT ESPIRITUAL [1909-1911]

Si el món ja és tan formós, Senyor, si es mira
amb la pau vostra a dintre de l'ull nostre,
què més ens podeu dar en una altra vida?
Per'xò estic tan gelós dels ulls, i el rostre,
i el cos que m'heu donat, Senyor, i el cor
que s'hi mou sempre... i temo tant la mort!

Amb quins altres sentits me'l fareu veure
aquest cel blau damunt de les muntanyes,
i el mar immens, i el sol que pertot brilla?
Deu-me en aquests sentits l'eterna pau
i no voldré més cel que aquest cel blau.

Aquell que a cap moment li digué "-Atura't"
sinó al mateix que li dugué la mort,
jo no l'entenc, Senyor, jo, que voldria
aturar a tants moments de cada dia
per fe'ls eters a dintre del meu cor!...
O és que aquest "fer etern" és ja la mort?
Mes llavors, la vida, què seria?
Fóra, només, l'ombra del temps que passa,
i la il·lusió del lluny i del a prop,
i el compte de lo molt, i el poc, i el massa,
enganyador, perquè ja tot ho és tot?

Tant se val! Aquest món, sia com sia,
tan divers, tan extens, tan temporal:
aquesta terra, amb tot lo que s'hi cria,
és ma pàtria, Senyor: i no podria
ésser també una pàtria celestial?
Home só i és humana ma mesura
per tot quant puga creure i esperar:
si ma fe i ma esperança aquí s'atura,
me'n fareu una culpa més enllà?
Més enllà veig el cel i les estrelles,
i encara allí voldria ésser-hi hom:
si heu fet les coses a mos ulls tan belles,
si heu fet mos ulls i mos sentits per elles,
per què aclucà'ls cercant un altre com?
Si per mi com aquest no n'hi haurà cap!
Ja ho sé que sou, Senyor; pro on sou, qui ho
Tot lo que veig se vos assembla en mi...
Deixeu-me creure, doncs, que sou aquí.

I quan vinga aquella hora de temença
en què s'acluquin aquests ulls humans,
obriu-me'n, Senyor, uns altres de més grans
per contemplar la vostra faç immensa.
Sia'm la mort una major naixença!

Oda nova a Barcelona [4-II-1909/18-XII 1909]

Esclata la mort de tes vies rialleres
en l'aire suau:
esclata impensada, i segura i traïdora
com altra riallada escarnidora...
Riallades de sang!
El fang dels teus carrers, oh Barcelona!
és pastat amb sang.

Ets covarda, i crudel i grollera,
Barcelona, però ets riallera
perquè tens un bell cel al damunt;
vanitosa, arrauxada i traçuda:
ets una menestrala pervinguda
que ho fa tot per punt.

...

Tal com ets, tal te vull, ciutat mala:
és com un mal donat, de tu s'exhala:
que ets vana i coquina i traïdora i grollera,
que ens fa abaixar el rostre
Barcelona! I amb tos pecats, nostra! nostra!
Barcelona nostra! la gran encisera!

*****

Joan Maragall

Cronologia

1860

Joan Maragall neix el 10 d'octubre a la casa familiar, al número 4 del carrer de Jaume Giralt a Barcelona. És el quart fill i únic noi de Josep Maragall i Vilarosal, fabricant tèxtil, i de Rosa Gorina i Folch.

1878

Publica el seu primer poema, «Al veure't l'ànima entera», al setmanari humorístic “Lo Nunci”.

1879

Després de dos anys de resistència a incorporar-se al negoci familiar, Maragall ingressa a la Universitat, on inicia la carrera de Dret, típica solució de compromís quan un fill d'industrial decideix dedicar-se a la literatura.

1881

Obté la Flor Natural del III Certamen Literari de Badalona amb el poema «Dins sa cambra», recreació d'un episodi del *Faust* de Goethe, que encetarà el recull antològic *Les disperses* (1904).

1884

Acaba els estudis i li pervé una nova crisi. Davant la disjuntiva de ser poeta o burgès assumint-ne totes les conseqüències, Maragall se sent incapaç de triar i passa tres anys estèrils.

1885

Escriu les *Notes autobiogràfiques*.

1888

Comença a exercir d'advocat i es planteja seriosament la possibilitat del matrimoni. Per altra banda, el 30 d'abril publica «L'oda infinita» a la *Il·lustració Catalana*. Maragall comença a trobar-se a si mateix com a poeta al mateix temps que es resigna a acceptar la seva condició de burgès adult.

1890

Entra a treballar al despatx de l'advocat Brugada. A l'octubre ingressa a la redacció del “Diario de Barcelona”, el portaveu de la burgesia catalana dirigit per Joan Mañé i Flaquer.

1891

Apareixen a “L'Avenç” (1889-1893) les dues primeres poesies «dignes», segons Maragall, després de «L'oda infinita»: «Enviant les flors» i «Les minves del gener». Tradueix Goethe. El 27 de desembre es casa amb Clara Noble. Un grup d'amics li regala una edició limitada de les seves poesies curada per Josep Soler i Miquel. És una mena de consagració pública com a poeta.

1893

Descobreix Nietzsche i publica, amb el pseudònim de ‘Pamphilos’, un article sobre el seu pensament, a “L'Avenç”, a més de la traducció d'un fragment d'*Així parlà Zarathustra*. Entra a l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona. Neix la seva primera filla. El 7 de novembre, en l'acte d'obertura de la temporada, es produeix un atemptat anarquista al Liceu. Maragall, que en va ser testimoni, escriu el poema «Paternal».

1894

Guanya l'Englantina de Plata als Jocs Florals de Barcelona amb el poema «La sardana». Participa en la Tercera Festa modernista de Sitges.

1895

Forma part de la nova junta catalanista de l'Ateneu de Barcelona, presidida per Àngel Guimerà, en qualitat de secretari. Publica *Poesies* a la Tipografia de "L'Avenç".

1896

Guanya la Viola d'Or i Argent als Jocs Florals de Barcelona amb el poema «El mal caçador». Tradueix Wagner al català.

1898

Escriu «Els tres cants de la guerra». Publica l'«Oda a Espanya» i el «Cant dels joves» a la revista "Catalònia" (1898-1900), que representa una simbiosi del modernisme i el catalanisme.

1899

S'instal·la a Sant Gervasi. Se li apareix per primera vegada el Comte Arnau: irracionalisme nietzscheà, intel·lectual modernista, individualisme. Publica la primera part d'El Comte Arnau a "Catalònia".

1900

Mort del pare, que li deixa resolta per sempre més la qüestió econòmica. Publica *Visions i cants*, on recull els poemes dedicats a la reinterpretació dels grans mites llegendaris catalans i els poemes, de to vitalista, escrits per ser cantats en corals i orfeons, molt especialment l'Orfeó Català.

1902

Comença la correspondència amb Josep Pijoan (1879-1963), una amistat intel·lectualment estimulante que ocupa el buit que li havia deixat el suïcidi de Soler i Miquel, després d'una estada conjunta al Montseny.

1903

Trenca per primera vegada amb el "Diario de Barcelona" per discrepàncies polítiques en relació amb el catalanisme. Es presenta a la presidència de l'Ateneu de Barcelona i dedica el seu discurs a *l'Elogi de la paraula*. La revista "Catalunya" (1903-1905) dirigida per Josep Carner el nomena «Rei dels Joves».

1904

Escriu «De les reials jornades», reflexions sobre la visita d'Alfons XIII a Catalunya, esdeveniment que provoca una important escissió a la Lliga Regionalista. Aproximació al projecte polític d'Enric Prat de la Riba. Obté la Flor Natural als Jocs Florals de Barcelona amb el poema «Glossa» i és proclamat Mestre en Gai Saber. Publica *Les disperses* i, per iniciativa de Josep Carner, *Artículos (1893-1903)*. Estrena de *La Margarideta* al Teatre de les Arts sota la direcció d'Adrià Gual.

1905

Torna al "Diario de Barcelona" cridat pel nou director, Miquel dels Sants Oliver, però se'n separa novament al cap d'un any, quan aquest dimiteix. Rebutja formar part de la candidatura al Congrés dels diputats per la Lliga Regionalista. Presideix la Festa de la Bellesa de Palafrugell i els Jocs Florals de Girona, iniciatives culturals vinculades al catalanisme republicà.

1906

Participa en el Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Es compromet amb el moviment de Solidaritat Catalana. Publica *Enllà*, on assoleix la plenitud literària («Les muntanyes», «Vistes al

mar») en una poesia que opta per la simplificació de temes i de procediments mètrics i retòrics i que incorpora la reflexió sobre la pròpia experiència creadora. El tema nacionalista no desapareix, però hi esdevé implícit. Se li apareix per segona vegada el Comte Arnau, símbol de l'intel·lectual compromès i redemptor.

1907

Escriu *l'Elogi de la poesia*. Desplaça l'èmfasi de la idea de la paraula viva a la idea més tradicional de ritme i forma: l'emoció estètica neix de la percepció unitària del món –a través d'un paisatge o escena- en formes i estructures i les seves relacions, i la comunicació d'aquesta emoció pel poema es fa a través del trasllat d'aquestes formes i relacions al pla del llenguatge. Presideix els Jocs Florals de Lleida.

1908

Comença a escriure *Nausica*, que no acabaria fins a començament de setembre de 1910 i que no s'estrenaria fins al 1912, pòstumament. Tercera aparició del Comte Arnau: redemptor i víctima propiciatòria, retorn a l'individualisme.

1909

El 4 de febrer comença a escriure una nova «Oda a Barcelona» que acaba, a partir de la setena estrofa, en un motllo completament nou després de l'experiència dels fets revolucionaris de la Setmana Tràgica. Publica «Ah Barcelona!» i «L'iglésia cremada». Abans de l'afusellament de Ferrer i Guàrdia, el 13 d'octubre, escriu «La ciutat del perdó» per a “La Veu de Catalunya”, que no va aconseguir publicar.

1910

Escriu el «Cant espiritual» i una coda a les *Notes autobiogràfiques*.

1911

El “Diario de Barcelona” el torna a cridar i es converteix en la veu de la consciència de la seva societat. Els seus darrers articles prenen un to d'urgència i una intensitat persuasiva contra la construcció ideològica del Noucentisme i la política intervencionista de la Lliga Regionalista. Publica *Seqüències*, assumpte individual del dolor, de la culpa col·lectiva i de la seva expiació. Tradueix els *Himnes homèrics*. A l'estiu, experimenta una important davallada de salut. Mor el 20 de desembre.

*****